

Językoznawstwo ogólne - opis przedmiotu

Informacje ogólne	
Nazwa przedmiotu	Językoznawstwo ogólne
Kod przedmiotu	09.3-WH-FGD-JO-Ć-S14_pNadGen3D1SZ
Wydział	Wydział Humanistyczny
Kierunek	Filologia germańska
Profil	ogólnoakademicki
Rodzaj studiów	drugiego stopnia z tyt. magistra
Semestr rozpoczęcia	semestr zimowy 2020/2021

Informacje o przedmiocie	
Semestr	1
Liczba punktów ECTS do zdobycia	4
Typ przedmiotu	obowiązkowy
Język nauczania	niemiecki
Sylabus opracował	- prof. dr hab. Elizaveta Kotorova - dr Tadeusz Zuchewicz

Formy zajęć					
Forma zajęć	Liczba godzin w semestrze (stacjonarne)	Liczba godzin w tygodniu (stacjonarne)	Liczba godzin w semestrze (niestacjonarne)	Liczba godzin w tygodniu (niestacjonarne)	Forma zaliczenia
Ćwiczenia	30	2	18	1,2	Zaliczenie na ocenę

Cel przedmiotu

Celem przedmiotu jest charakterystyka języka, ukazanie go nie tylko jako narzędzia komunikacji, lecz także jako narzędzia poznania i interpretacji świata; charakterystyka założeń ważniejszych szkół i kierunków lingwistycznych; prezentacja klasyfikacji języków świata (genealogiczna, funkcjonalna, typologiczna); zapoznanie studentów z historią językoznawstwa, warstwami języka, podstawowymi zagadnieniami współczesnych teorii językowych.

Wymagania wstępne

Oczekuje się, że studenci posiadają podstawową wiedzę z zakresu językoznawstwa, podsystemów języka rodzimego i niemieckiego oraz terminologii lingwistycznej.

Zakres tematyczny

1. Teoria języka w czasach starożytnych

1.1. Opis języka w starożytnych Indiach

1.2. Grecka i rzymska nauka o języku

1.3. Problem powstania języka i nazwania przedmiotu

2. Teoria języka w średniowieczu i w renesansie

2.1. Empiryzm i racjonalizm w filozofii języka: F. Backon, R. Descartes, G. W. Leibnitz. Języki sztuczne

2.2. Uniwersalna gramatyka racjonalna: Gramatyka Port-Royal

2.3. Teorie na temat pochodzenia języka

3. Pojawienie się lingwistyki porównawczo-historycznej

3.1. Założyciele metody historyczno-porównawczej: F. Bopp, R. K. Rask, J. Grimm, A. Chr. Vostokov.

3.2. Językoznawstwo historyczno-porównawcze w połowie 19. wieku: Pojęcie prajęzyka i teoria drzewa genealogicznego

4. Filozofia języka w XIX wieku

4.1. Rozwój koncepcji językoznawstwa ogólnego: Wilhelm von Humboldt

4.1.1. Istota języka według Humboldta. Wewnętrzna forma języka

4.1.2. Zależność między językiem i myśleniem

4.1.3. Teoria o pochodzeniu i rozwoju języka. Klasyfikacja morfologiczna

4.2. Kierunek naturalistyczny: August Schleicher

4.3. Kierunek psychologiczny: H. Steintal; M. Lazarus

5. Era młodogramatyków w lingwistyce

5.1. Powstawanie i podstawy metodologiczne orientacji młodogramatycznej

5.2. Główne idee młodogramatyków

5.3. Szkoła Lipska

6. Prace Jana Baudouina de Courtenay i ich znaczenie dla językoznawstwa 20. wieku

6.1. Poglądy Baudouina de Courtenay na przedmiot i metody językoznawstwa

6.2. Pojęcie fonemu według Baudouina de Courtenay

6.3. Baudouin de Courtenay jako przedstawiciel Szkoły Kazańskiej. Typologia i socjologia języka

7. Teoria języka Ferdinanda de Saussure'a

7.1. Systematyka języka według F. de Saussure'a: *langage, langue i parole*

7.2. Zasada diachronii i synchronii

7.3. Podstawy semiotyki de Saussure'a

8. Genealogiczna klasyfikacja języków

8.1. Wstępne próby genealogicznej klasyfikacji językowej

8.2. Najważniejsze rodziny językowe

8.3. Hipoteza nostratyczna

Metody kształcenia

Wykład konwencjonalny, opis wyjaśniający, opis uzasadniający, rozmowa nauczająca, dyskusja, praca z tekstem źródłowym, praca z książką, opis klasyfikujący

Efekty uczenia się i metody weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się

Opis efektu	Symbole efektów	Metody weryfikacji	Forma zajęć
Student zna i rozumie: • w pogłębionym stopniu wybrane fakty, obiekty i zjawiska oraz dotyczące ich metody i teorie wyjaśniające złożone zależności między nimi, stanowiące zaawansowaną wiedzę ogólną z zakresu nauk filologicznych, • posiada uporządkowaną i podbudowaną teoretycznie wiedzę obejmującą kluczowe zagadnienia oraz wybrane zagadnienia z zakresu zaawansowanej wiedzy szczegółowej właściwe dla programu kształcenia filologicznego	• KF2_W01	• bieżąca kontrola na zajęciach • odpowiedź ustna • wypowiedź pisemna • zaliczenie - ustne, opisowe, testowe i inne	• Ćwiczenia
Student zna i rozumie główne trendy rozwojowe dyscyplin naukowych istotnych dla programu kształcenia filologicznego	• KF2_W02	• obserwacja i ocena aktywności na zajęciach • zaliczenie - ustne, opisowe, testowe i inne	• Ćwiczenia
Student potrafi komunikować się na tematy specjalistyczne w języku niemieckim ze zróżnicowanymi kręgami odbiorców	• KF2_U02	• bieżąca kontrola na zajęciach • obserwacja i ocena aktywności na zajęciach • odpowiedź ustna • praca pisemna	• Ćwiczenia

Warunki zaliczenia

Weryfikacja efektów kształcenia odbywa się na bieżąco podczas prowadzonych zajęć. Techniki testowania dotyczą pytań kontrolnych sprawdzających stopień opanowania materiału, streszczenia i interpretacji przekazywanych treści, opracowania i zaprezentowania wybranego tematu. Podsumowaniem cyklu zajęć i warunkiem uzyskania zaliczenia jest przedłożenie semestralnej pracy pisemnej (15-20 stron), która spełnia warunki pracy naukowej i krytycznie dyskutuje wybrane podejście metodologiczne.

Literatura podstawowa

1. Hans Arens: Sprachwissenschaft. Der Gang ihrer Entwicklung von der Antike bis zur Gegenwart. 2 Bde. 2. Aufl. Fischer Athenäum Taschenbücher. 2077f. Athenäum Fischer Taschenbuch Verlag. Frankfurt 1974.
2. Clemens-Peter Herbermann et al.: Sprache und Sprachen 2. Thesaurus zur Allgemeinen Sprachwissenschaft und Sprachenthesaurus. Harrassowitz, Wiesbaden. 2002.

3. Spilmann, Hans Otto. Einführung in die germanistische Linguistik. Germanistische Fernstudieneinheit 5. Langenscheidt Verlag. Kassel, Berlin u.a. (Kapitel 2 und 5).
4. Johannes Volmert (Hrsg.): Grundkurs Sprachwissenschaft. München: W. Fink Verlag. 2005.
5. Wolfgang Wildgen: Die Sprachwissenschaft des 20. Jahrhunderts. de Gruyter, Berlin / New York 2011.
6. Grundkurs Linguistik mit Übung Deutsche Grammatik in Auszügen. Arbeitsmaterialien der Humboldt-Universität zu Berlin. Institut für Deutsche Sprache und Linguistik. Berlin 2015

Literatura uzupełniająca

1. Abriss der Geschichte der Linguistik / T. A. Amirova ; B. A. Ol'chovikov ; Ju. V. Rozdestvenskij. Ins Dt. übers. von Barbara Meier. Hrsg. von Georg Friedrich Meier. Leipzig : Bibliogr. Inst., 1980.
2. Arens, Hans. Sprache und Denken bei Aristoteles. In: Ein internationales Handbuch zeitgenössischer Forschung. Hrsg. v. Auroux, Sylvain / Koerner, E.F.K. / Nederehe, Hans-Josef / Versteegh, Kees 2. Bd.1. Berlin, 2000, S. 367-375.
3. Beresin F. Geschichte der sprachwissenschaftlichen Theorien. Leipzig: Bibl. Institut, 1980.
4. Brigitte Bartschat. Methoden der Sprachwissenschaft. Von Hermann Paul bis Noam Chomsky. Berlin: Schmidt, 1996.
5. Einhauser, E. Die Entstehung und früher Entwicklung des junggrammatischen Forschungsprogramms. In: Geschichte der Sprachwissenschaften. Ein internationales Handbuch zeitgenössischer Forschung. Hrsg. v. Auroux, Sylvain / Koerner, E.F.K. / Nederehe, Hans-Josef / Versteegh, Kees 2. Bd.2. Berlin: Walter de Gruyter, 2001.
6. P. Ernst, Germanistische Sprachwissenschaft, Wien 2004.
7. Scharfe, Harmut. Die Entwicklung der Sprachwissenschaft in Indien nach Panini. In: Geschichte der Sprachwissenschaften. Ein internationales Handbuch zeitgenössischer Forschung. Hrsg. v. Auroux, Sylvain / Koerner, E.F.K. / Nederehe, Hans-Josef / Versteegh, Kees 2. Bd.1., 2000, S. 125-137.
8. Theorien vom Ursprung der Sprache. Bd. 1 / Hrsg. von Joachim Gessinger und Wolfert von Rahden. - Berlin; New York : Walter de Gruyter, 1989.

Uwagi

Z wymienionych pozycji na liście literatury podstawowej i uzupełniającej będą omawiane wybrane elementy (rozdziały, podrozdziały), których zakres podany zostanie w trakcie ćwiczeń.

Przedmiot realizowany w ramach ścieżki językoznawczej.

Zmodyfikowane przez dr Tadeusz Zuchewicz (ostatnia modyfikacja: 02-06-2020 09:45)

Wygenerowano automatycznie z systemu SyllabUZ